การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

THE STUDY OF THE CONDITIONS AND OPERATIONAL GUIDELINES OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS IN REMOTE AREAS MAE SALONG KA KHAO GROUP CHIANG RAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

กนกพร ทิศเชย
Kanokporn Tidchey
น้ำฝน บุญนิยม
Namfon Boonniyom
มหาวิทยาลัยพะเยา
University of Phayao
E-mail: kanokporn_t@suthi.ac.th
โทร. 0839-410364

Received: 26 March 2026; Revised: 8 April 2026; Accepted: 19 August 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว จำนวน 132 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น

รายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และการจำแนกขนาดของสถานศึกษา พบว่าทุกด้านแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนพื้นที่ห่างไกล, กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว

Abstract

The purposes of this research were to 1) examine the operation of the student support system in schools located in remote areas under the Mae Salong Ka Khao Educational Development Network, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 and 2) compare the operation of the student support system according to teachers' work experience and school size. The sample consisted of 132 teachers selected through stratified random sampling based on school size. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with an index of item–objective congruence of 1.00 and a reliability coefficient of 0.96. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance (One-way ANOVA). When significant differences were found, Scheffé's method was applied for pairwise comparisons.

The research findings revealed that: 1) The implementation of the student support system in remote schools under the Mae Salong Kha Khao Educational Development Network was overall at a high level. When considered by each aspect, all dimensions were also found to be at a high level. The aspect with the highest mean score was individual student understanding, followed by student promotion and development, prevention and problem-solving, student screening, and referral, respectively. 2) The comparative results of the implementation of the student support system in remote schools under the Mae Salong Kha Khao Educational Development Network, classified by teachers' work experience, revealed that there were no statistically significant differences at the .05 level, both overall and in each aspect. However, when classified by school size, significant differences were found in all aspects at the .05 level. Large-sized schools had higher mean scores than medium-sized and small-sized schools.

Keywords: Student Support System, schools in remote areas, Mae Salong Ka Khao Educational Development Network

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการศึกษามีเป้าหมายในการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนไทยให้มีความพร้อมในทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ตลอดจนการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในการดำรงชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นในหลายบริบท ทั้งจากสภาพการหย่าร้างหรือการใช้ความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงบริบทของชุมชนและสังคมที่ขาดความเข้มแข็ง และการละเลยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรม ความปลอดภัย และพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มอายุระหว่าง 13–17 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางและพบว่าปัญหาการฆ่าตัวตาย รวมถึงภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

ความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มุ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงการใช้วิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และเพิ่มพูนศักยภาพได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ความสำเร็จของการดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณะสุข, 2551)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและเสริมสร้างความปลอดภัยรอบด้านในสถานศึกษา ตอบสนองกลยุทธ์ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ ซึ่งผลการดำเนินโครงการ พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน อาจเนื่องจากความแตกต่างทางบริบท ทำให้เกิดอุปสรรคและขาดความต่อเนื่อง สถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีบุคลากรไม่เพียงพอ มีภาระงานมาก ทำให้การประสานงานด้านข้อมูล ไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567)

โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่ชายแดน หรือพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนยิ่งมีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้เรียนในพื้นที่มักเผชิญกับความเสี่ยงและข้อจำกัดหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ทรัพยากร สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้ศึกษาจึงมีความต้องการที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่าย

พัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว ทั้ง 10 แห่ง เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

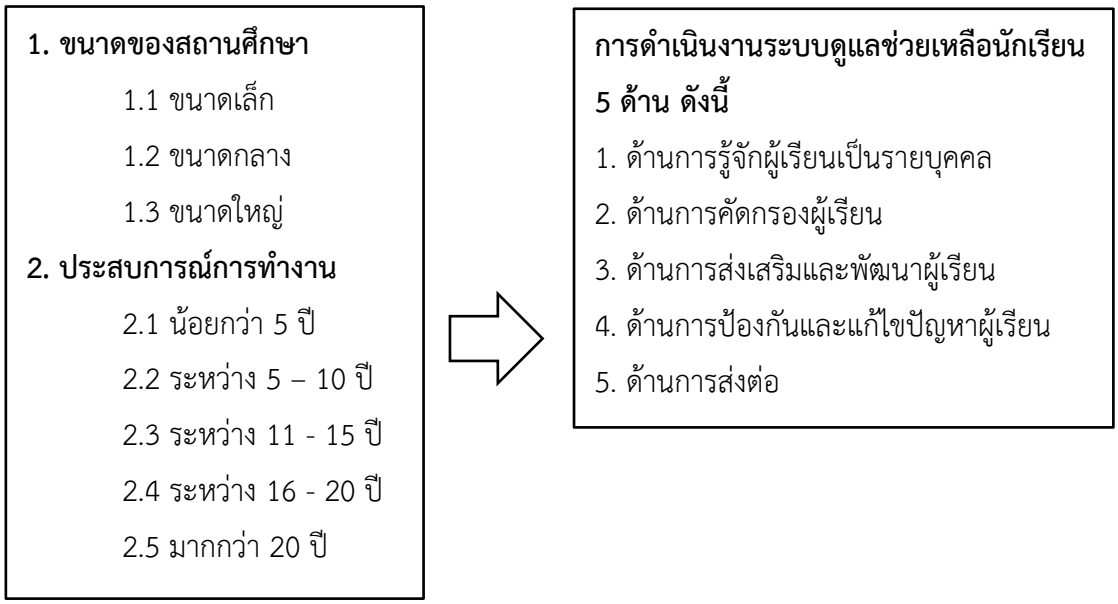
1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 197 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 132 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เป็นเกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ของครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งหมด 5 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นอกเหนือจากข้อคำถามที่ตอบในตอนที่ 2

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดประเด็นให้ครอบคลุมเนื้อหา

3. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้แก่

4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บูรณะชาติ ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

4.2 นางสาวเหมือนฝัน พิจารณ์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

4.3 นายวันชัย ชื่นตา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

5. นำผลการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา กำหนด IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

6. นำเครื่องมือที่ได้จากการเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาการศึกษาเทอดไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.96

8. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ออกหนังสืออนุญาตขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษานั้น ๆ

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต3 จำนวน 10 แห่ง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามด้วย Google Form และกำหนดขอรับคืนภายใน 15 - 30 วัน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาตรวจนับและหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งหมด 5 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

3. สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษาการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน

ข้อที่	ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1.	ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.37	0.39	มาก	1
2.	ด้านการคัดกรองผู้เรียน	4.14	0.55	มาก	4
3.	ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน	4.35	0.39	มาก	2
4.	ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาผู้เรียน	4.14	0.47	มาก	3
5.	ด้านการส่งต่อผู้เรียน	4.11	0.50	มาก	5
	รวม	4.22	0.38	**มาก**	

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$= 4.37, S.D. = 0.39) รองลงมาคือด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.39) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.47) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.55) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.50)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	น้อยกว่า 5 ปี	4.40	0.34	0.214	0.927
	5–10 ปี	4.33	0.43		
	11–15 ปี	4.35	0.24		
	16-20 ปี	4.35	0.65		
	มากกว่า 20 ปี	4.42	0.48		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	น้อยกว่า 5 ปี	4.16	0.48	0.490	0.743
	5–10 ปี	4.03	0.65		

	11–15 ปี	4.15	0.40		
	16-20 ปี	4.27	0.74		
	มากกว่า 20 ปี	4.33	0.54		
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	น้อยกว่า 5 ปี	4.36	0.36	0.375	0.823
	5–10 ปี	4.30	0.42		
	11–15 ปี	4.31	0.28		
	16-20 ปี	4.42	0.58		
	มากกว่า 20 ปี	4.53	0.48		
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	น้อยกว่า 5 ปี	4.14	0.44	2.254	0.098
นักเรียน	5–10 ปี	4.07	0.56		
	11–15 ปี	4.07	0.31		
	16-20 ปี	4.44	0.45		
	มากกว่า 20 ปี	4.36	0.22		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	น้อยกว่า 5 ปี	4.10	0.41	2.055	0.127
	5–10 ปี	4.08	0.65		
	11–15 ปี	3.96	0.42		
	16-20 ปี	4.35	0.53		
	มากกว่า 20 ปี	4.44	0.33		

หมายเหตุ: * ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 2 เปรียบเทียบการดำเนินงาน จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	**ขนาดของสถานศึกษา**	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ขนาดเล็ก	4.33	0.27	9.49*	0.001
	ขนาดกลาง	4.28	0.43		
	ขนาดใหญ่	4.55	0.26		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.14	0.32	7.31*	0.002
	ขนาดกลาง	4.01	0.60		

	ขนาดใหญ่	4.36	0.42		
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ขนาดเล็ก	4.44	0.42	4.92*	0.014
	ขนาดกลาง	4.27	0.40		
	ขนาดใหญ่	4.48	0.34		
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา	ขนาดเล็ก	3.97	0.20	9.45*	0.001
นักเรียน	ขนาดกลาง	4.06	0.48		
	ขนาดใหญ่	4.34	0.43		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.06	0.16	13.29*	0.001
	ขนาดกลาง	3.96	0.52		
	ขนาดใหญ่	4.40	0.43		

หมายเหตุ: * ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 3 เปรียบเทียบการดำเนินงาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ด้านการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า มีจำนวน 2 คู่ ที่มีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาผู้เรียน ด้านการคัดกรองผู้เรียน และด้านการส่งต่อผู้เรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

พัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว มีการกำหนดกลไกและกระบวนการที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดระบบข้อมูลผู้เรียน และการมีส่วนร่วมของครูในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษสุขสันต์ (2564) ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวางระบบงานที่ชัดเจน

ผลเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เป็นงานที่อาศัยระบบ นโยบาย และความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ มากกว่าการพึ่งพาประสบการณ์เฉพาะบุคคลเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัสสร สุริยะ (2562) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากโรงเรียนมีระบบการทำงานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษสุขสันต์ (2564) ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ครูสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การทำงานเป็นสำคัญ

ผลเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีโครงสร้างการบริหารที่เป็นระบบครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฏพันธ์ ดิศเจริญ (2565) ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของขนาดสถานศึกษา โดยโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถจัดตั้งทีมช่วยเหลือเฉพาะด้านได้ชัดเจนกว่า อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล สุนทรพงศ์ (2565) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรและการสนับสนุนจากผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาผู้เรียน

สรุป

1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการส่งต่อผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองกาขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าทุกด้านมีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ สุขภาพ ภาวะอารมณ์และครอบครัว เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2) ด้านการคัดครองนักเรียน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจำแนกนักเรียนตามกลุ่ม ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

1.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ควรพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานภายนอก ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ทักษะชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

1.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านการให้คำปรึกษาแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงจัดให้มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

1.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรจัดอบรมหรือพัฒนาศักยภาพครูเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการส่งต่อนักเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะช่วยให้การส่งต่อนักเรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และรวดเร็ว

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล ในบริบทพื้นที่อื่นเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุม และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างในบริบทที่หลากหลาย

2.2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นัฏพันธ์ ดิศเจริญ. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วารสารศิลปะการจัดการ. 6(2), 844–862.

นูรมาน พิทักษสุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2567). รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2567. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.

สุภัสสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.

อรรถพล สุนทรพงศ์. (2565). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York, NY: Harper & Row.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607–610.